

Nr 89.

Av herrar **Thelin** och **Björkman**, om beredande av statsunderstöd åt *Äppelvikens elementarskola*.

Under åttonde huvudtiteln, punkten 134, »reservationsanslaget till privatläroverk», omförmäler föredragande departementschefen, att skolöverstyrelsen i sina anslagsäskanden för nästkommande budgetår upptagit frågan om statsbidrag till *Äppelvikens elementarskola* och därvid förordat, att vid beräkningen av ifrågavarande anslagspost måtte upptagas ett understödsbelopp för skolan av 5 200 kronor, avseende ett grundanslag av 4 800 kronor samt särskilt understöd för undervisning i huslig ekonomi med 400 kronor. Under hänvisning till att han samtidigt äskade anslag för upprättande av ett högre samläroverk i Bromma har departementschefen emellertid ansett sig icke kunna tillstyrka detta överstyrelsens förslag. Då de skäl, varpå departementschefen grundar sitt ståndpunktstagande, icke synas bärande, tillåta vi oss härmed bringa denna anslagsfråga under riksdagens prövning.

Rörande *Äppelvikens elementarskola*, omfattningen av den därstädes bedrivna undervisningsverksamheten samt de yttre förutsättningarna för denna inhämtas i en av skolans styrelse den 24 maj 1933 till Stockholms stadsfullmäktige ingiven skrivelse:

»*Äppelvikens elementarskola*, som grundades hösten 1923, omfattar för närvarande fyra förberedande klasser och fem klasser av den högre flickskolans typ med sammanlagt 261 elever, varav i småskolan 114 och i elementarskolan 147. Som från föräldrahåll upprepade gånger den önskan uttalats, att eleverna måtte erhålla sin undervisning där ända fram till avslutningsklassen, har föreningens styrelse beslutat ytterligare påbygga skolan med två klasser, varigenom ett fullständigt sju-årigt flickläroverk skulle åstadkommas. Förutsättningen för ett tillfredsställande genomförande av denna plan är emellertid, att lokalerna inom en nära framtid kunna tillbyggas, så att de bliva tillräckliga för de nya behoven, samt att lärarinnornas löne- och pensionsförhållanden kunna ordnas på ett betryggande sätt. Härför samt för mötande av ett i dessa tider allt mer stegrat behov av friplatser fordras emellertid större ekonomiska resurser än dem, varöver skolföreningen förfogar.

Behovet av en fullständig högre flickskola i Bromma framstår klart, då man betänker dels de senaste årens oerhört starka utflyttning till de västra trädgårdsstäderna av barnrika familjer, dels den synnerligen ojämna fördelningen av befintliga flickläroverk över Stockholms område. Dessa läroverk äro huvudsakligen förlagda i stadens nordöstra delar samt på Södermalm, under det att hittills ej någon enda sådan skola funnits väster om Kungsholmstorg. Det synes därför rättvist, att det bidrag, som staden lämnar till dylika anstalter, även kommer de nya västra stadsdelarna till

godo, och att, när nu en eller flera av flickläroverken å Östermalm stå i begrepp att avveckla, därigenom ledigvordna belopp i lämplig omfattning överflyttas på liknande anstalt i Bromma. — Även om det planerade högre allmänna statsläroverket i Bromma skulle bliva en verklighet inom de närmaste åren, kommer ett flickläroverk helt säkert alltjämt att behövas därjämte.

Skolföreningen har — anför styrelsen till slut — under 9 år genom sin verksamhet sörjt för undervisningen åt en ständigt växande skara ungdomar utan någon kostnad för stat eller kommun. Omkring 425 elever hava hittills under längre eller kortare tid tillgodogjort sig undervisningen i skolan, och till inträde i densamma nästa höst hava redan nyanmälts 39 elever, vilket visar, att det behov, Äppelvikens elementarskola söker fylla, alltjämt stegras. Då man betänker, vad varje folkskolebarn och var flicka i ett av staten och kommunen understött läroverk kostar det allmänna, synes det oss ej mer än billigt, att vi vid våra förestående bemödanden att föra skolan fram till ett fullständigt flickläroverk röna den uppmuntran från stadens sida, som redan kommit så många andra skolor till del.»

Genom beslut den 20 december 1933 hava Stockholms stadsfullmäktige i sin stat för år 1934 upptagit medel för i skrivelsen angivna ändamål, men då fullmäktiges beslut fattats under förutsättning att också statsbidrag beviljas skolan, leder ett avvisande från statens sida av det av skolöverstyrelsen förordade anslaget till att skolan icke heller kommer i åtnjutande av stadens bidrag.

Bakom departementschefens ovan återgivna uttalande — att han med hänsyn till det samtidiga förslaget om upprättande av ett högre samläroverk i Bromma icke ansåge sig kunna upptaga skolöverstyrelsens äskande — synes ligga den uppfattningen, att behovet av högre undervisningsanstalter i och med inrättandet av ifrågavarande samläroverk skulle vara väl tillgodosett inom det område det här gäller. Så är dock långt ifrån förhållandet. Enligt en i Tidning för Sveriges Läroverk nr 22 år 1933 införd beräkning utgjorde antalet inom Bromma boende barn, gossar och flickor, vilka under höstterminen 1933 besökte läroverk och kommunala mellanskolor, 1 295. Av dem måste 950 dagligen fara in till innerstaden för sin skolgång, under det att de övriga 345 erhöilo undervisning dels i privatskolor i Bromma, dels i därvarande avdelningar av den kommunala mellanskolan. Dessa 1 295 elever vore tillräckliga att ensamma fylla två stora läroverk. Härtill kommer, att folkökningen i Bromma ännu ej avstannat, varför antalet barn i skolåldern kan väntas växa ytterligare.

Enligt propositionen skulle det föreslagna samläroverket bestå av — förutom gymnasium — 2 serier parallellavdelningar av den 5-åriga och 1 serie avdelningar av den 4-åriga realskolan. Alltså skulle de föreslagna avdelningarna av den 5-åriga realskolans första klass kunna mottaga sammanlagt sjuttio elever. Matrikeln för statsläroverken i Stockholm visar, att under höstterminen 1933 vid dessa läroverk 1:sta klassen av den 5-åriga typen besöktes av 98 elever från Bromma. Motsvarande klass i Äppelvikens

elementarskola räknade då ej mindre än 57 elever; härtill kommer det stora antal barn, som besöka motsvarande klasser av privatläroverken i staden. Sammanlagda antalet överstiger alltså väsentligt det, som det planerade läroverket skulle kunna taga emot i denna klass.

Den besparing, som ett slopande av bidraget till Äppelvikens elementarskola skulle medföra, blir därför illusorisk, ity att, om denna skola måste nedläggas eller inskränka sin verksamhet, dess elever tvingas söka sig över till statens läroverk eller till statsunderstödda skolor och där i många fall framkalla upprättandet av nya klassavdelningar.

Då enligt vår mening en statsunderstödd högre flickskola i Bromma väl försvarar sin plats *vid sidan av* ett statens högre samläroverk, få vi på grund av vad som sålunda anförts härmed hemställa,

att det i statsverkspropositionen, åttonde huvudtiteln, under rubriken »reservationsanslaget till privatläroverk» uppförda anslag till högre flickskolor, 331 400 kronor, måtte höjas med 5 200 kronor eller det belopp, som skolöverstyrelsen funnit erforderligt för att statsunderstöd skall kunna beviljas Äppelvikens elementarskola, samt

att härav betingade höjningar måtte ske jämväl i ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt extra förslagsanslaget till beredande under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor och högre goss- och samskolor.

Stockholm den 23 januari 1934.

Arvid Thelin.

G. A. Björkman.